

Ксенія ЦИЦЮРА,
orcid.org/0000-0002-4606-9287

аспірант
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України
(Київ, Україна),
іноземний експерт Інституту іноземних мов
Jiaxing University
(Цзясін, КНР) *kseniia.tsytsiura.work@gmail.com*

ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ІЗ БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

У часи глобальних економічних трансформацій у світі великого значення набуває якісна економічна освіта. Робота у вітчизняних і міжнародних колективах вимагає від економістів високого рівня сформованості професійної компетентності та конкурентоспроможності на ринку праці. Саме тому ключовим завданням вищої економічної освіти постає професійна підготовка фахівців з економіки з високим рівнем економічного мислення, економічної культури, готових до підприємницької діяльності в умовах змін. Реалізація таких завдань передбачає модернізацію професійної підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки у закладах вищої освіти на основі оновлення змісту, вдосконалення форм і методів навчання, впровадження інноваційних технологій навчання.

Для України важливою умовою розвитку економічної освіти стає орієнтація на позитивний зарубіжний досвід інших країн, зокрема Китайської Народної Республіки, де економічна освіта стрімко розвивається. Зважаючи на суттєві зміни в організації підприємницької діяльності та сучасні потреби інформаційного суспільства, Міністерство освіти Китайської Народної Республіки зосереджено на трансформації економічної освіти у країні, осучаснення її змісту, адаптації навчання за економічними спеціальностями до сучасних умов. Рівень професійної підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки, а також перевірки та оцінки якості навчання в Китайській Народній Республіці постійно підвищується, тому аналіз досвіду такої підготовки може бути корисним для вітчизняної економічної освіти.

Дана стаття присвячена провідним тенденціям професійної підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки в університетах Китайської Народної Республіки. Розглянуто та проаналізовано п'ять основних тенденцій китайської економічної освіти, які можуть бути використані для покращення рівня економічної освіти в Україні: полікультурність, білінгвальний характер, цифровізація, аксіологічна спрямованість, управління змінами.

Ключові слова: тенденція професійної підготовки, бакалавр, бізнес-економіка, економічна освіта.

Kseniia TSYTSIURA,
orcid.org/0000-0002-4606-9287

Postgraduate Student
State Institution of Higher Education "University of Educational Management"
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine),
Foreign Expert at the Department of Foreign Languages
Jiaxing University
(Jiaxing, China) *kseniia.tsytsiura.work@gmail.com*

LEADING TENDENCIES OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE BACHELORS IN BUSINESS ECONOMICS IN THE UNIVERSITIES OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

In times of global economic transformations in the world, high quality economic education is of great importance. Working in domestic and international teams requires economists to have a high level of professional competence and competitiveness in the labor market. That is why the professional training of specialists in economics with a high level of economic thinking, economic culture, readiness for entrepreneurial activity in the continuously changing conditions comes to the fore among the tasks of higher economic education. The implementation of such tasks involves the modernization of professional training of future Bachelors in Business Economics in higher educational institutions on the basis of updating the content, improving the forms and methods of teaching, introduction of innovative learning technologies.

For Ukraine, an important condition for the development of economic education is the focus on the positive foreign experience of other countries, in particular the People's Republic of China, where economic education is developing rapidly. Given the significant changes in business organization and modern needs of the information society, the Ministry of Education of the People's Republic of China is focused on the transformation of economic education in the country, modernization of its content, adaptation of economics to modern conditions. The level of professional training of future Bachelors in Business Economics, as well as checking and evaluation of the quality of education in the People's Republic of China, is constantly increasing, so the analysis of the experience of such training can be useful for domestic economic education.

This article is devoted to the leading tendencies in the professional training of future Bachelors in Business Economics in the universities of China. Five basic tendencies in Chinese economic education that can be applied to improve the level of economic education in Ukraine have been considered and analyzed: multicultural nature, bilingual nature of the training of business economists, digitalization, axiological orientation, change management in economic education.

Key words: tendency of professional training, Bachelor, Business Economics, economic education.

Постановка проблеми. Вища освіта Китайської Народної Республіки в цілому та професійна підготовка економістів в університетах Китайської Народної Республіки зокрема дедалі частіше стають предметом аналізу вітчизняних і зарубіжних дослідників. Насамперед це пов'язано з інтересом вчених, сьогодні ще переважно зарубіжних, до діяльності Міністерства освіти Китайської Народної Республіки, яке за останній час досить ефективно вдосконалило перевірку та оцінку якості навчання у закладах вищої освіти (далі – ЗВО).

Зараз, під час глобальних економічних трансформацій, на шляху до повноцінних ринкових відносин Китайська Народна Республіка потребує висококваліфікованих економістів для роботи у вітчизняній та міжнародній економіці. Проте досягти успіху у професійній кар'єрі реально тільки за умови конкурентоспроможності випускника на ринку праці. Тому сьогодні одним із першочергових завдань системи професійної освіти Китайської Народної Республіки є підготовка конкурентоспроможного фахівця, який має високий рівень професійної компетентності.

Для України актуальним є вивчення прогресивного зарубіжного досвіду підготовки фахівців із бізнес-економіки, що передбачає врахування сучасних тенденцій як країн Європейського Союзу, так і Китайської Народної Республіки.

Аналіз досліджень. Провідні цілі та стратегічні положення, що зумовлюють необхідність підвищення якості професійної підготовки фахівців з економіки, відображено в законах України «Про освіту» (1991), «Про професійно-технічну освіту» (1998), «Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір» (2004), «Білій книзі національної освіти в Україні» (2010), у Законі України «Про вищу освіту» (2014), у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015), Національній доповіді «Про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» (2016).

Професійній підготовці майбутніх економістів в Україні присвячено праці М. Артюшиної,

Л. Грущенко, Г. Дутки, Т. Коваль, Г. Ковальчук, Т. Поясок, Г. Романової та ін. Розвиток освіти в Китайській Народній Республіці, зокрема економічної, вивчали Н. Боровська, Ван Гуйсян, Ван Чанчунь, І. Газієва, С. Гала, І. Животовська, Лінь Ю-ен, Су Цзюньян, Сяо Су, С. Сяохуань, Сюй На, Лю Хафен та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Особливої значущості в XXI інформаційному столітті набуває проблема професійної підготовки майбутніх економістів з розвиненим економічним мисленням, сформованою економічною культурою, готових до підприємницької діяльності, конкурентоспроможних на ринку праці. Це потребує осучаснення професійної підготовки майбутніх економістів у вітчизняних ЗВО на основі оновлення змісту, вдосконалення форм і методів навчання, впровадження інноваційних технологій навчання.

В Україні питання професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки в університетах Китайської Народної Республіки тільки починає зацікавлювати як предмет наукового аналізу, про що свідчить хоча б і той факт, що більшість фахових видань економічного спрямування, виданих в Україні у період з 2010 по 2019 рік, не висвітлюють, або лише частково характеризують процеси, якість та тенденції підготовки економістів в університетах цієї східної країни. Відтак, актуалізується проблема необхідності аналізу тенденцій професійної підготовки економістів в Китайській Народній Республіці для екстраполяції зарубіжних досягнень у національний освітній простір.

Мета статті – визначити та проаналізувати провідні тенденції підготовки бакалаврів з бізнес-економіки в університетах Китайської Народної Республіки, які можуть бути використані для покращення рівня економічної освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. На думку Р. Готліба, в умовах зростання швидкості, кількості, різноспрямованості та полілінгвістичності інформаційних потоків, а також збільшення різноманіття та міри проникнення у життя електронних носіїв,

здатність до швидкого та правильного сприйняття та інтерпретації іншомовного змістового контенту є фундаментальним фактором прийняття правильних управлінських рішень (Готліб, 2009). У силу того, що в процесі навчання мова і культура виступають як основні особисті професійно-формуючі фактори, є підстава вести дискусію про культурно-мовну підготовку фахівця, яку пропонує освітньо-професійна програма університетів в Китайській Народній Республіці. Введення терміну «міжкультурна компетентність» для економічної сфери пояснюється тим, що фахівець у галузі економіки повинен володіти іноземною мовою як засобом комунікації з урахуванням специфіки лінгвокультурної спільності, особливостей конкретних понять в своїй та іншій професійній культурі, маючи вміння виокремити та розмежувати загальне і специфічне (Артемова, 2008).

Під час ділових контактів важливе місце надається професійному міжкультурному спілкуванню. У його процесі здійснюється обмін інформацією, встановлюються партнерські контакти. Перед сучасною педагогікою постало завдання навчання основам міжкультурної компетенції фахівців економічного профілю. Причому такий підхід у навчанні відзначається необхідним як власне економістами, так і педагогами, викладачами іноземних мов. Він зумовлений як потребами сучасного ринку до фахівців-економістів, так і сучасними вимогами до якісного педагогічного процесу (Мельник, 2017).

Таку тенденцію можна визначити як полікультурність професійної підготовки економістів у ЗВО Китайської Народної Республіки, що передбачає формування навичок міжкультурної комунікації. Такі навички охоплюють свідомі знання власної культури (культурний самоаналіз), здатність аналізувати взаємодію, прогнозувати непорозуміння й адаптивну поведінку (Bennett, 2004: 149). В освітньо-професійній програмі (ОПП) підготовки бакалаврів за спеціальністю «Бізнес-економіка» Цзясінського університету (Jiaxing University, м. Цзясін, КНР) зосереджено особливу увагу на формуванні розуміння культури, політики іноземних держав, а також підтримання чіткого стилю міжкультурного менеджменту. Такі дисципліни ОПП як «Практика міжнародної торгівлі» та «Міжнародна економіка» надають широкі можливості практики спілкування в іноземному бізнес-середовищі (Educational and professional program for Bachelor's Degree, 2018: 877 894). До того ж ініціатива економічного розвитку Китайської Народної Республіки «Один пояс, один шлях», що зазначена в освітній програмі всіх

китайських ЗВО, передбачає навчання студентів у міжкультурному середовищі та їхню підготовку до роботи в урядових, фінансових установах, на вітчизняних підприємствах та підприємствах, що фінансуються за кордоном (Довгань, 2019).

Отже, формування навичок міжкультурної комунікації у студентів спеціальності «Бізнес-економіка» дозволить їм вільно орієнтуватися в міжкультурному світі, розуміти його цінності та зміст, здійснювати позитивну економічну взаємодію з носіями іншої культури та покращувати соціально-економічний розвиток своєї держави.

Останнім часом відбуваються суттєві зміни в організації праці на виробництві. Професійна діяльність економіста будується і на основі взаємодій з колегами, організації спільної діяльності, що дає можливість стверджувати про необхідність розвивати у майбутніх економістів уміння і навички відповідно до класифікації психологічних вимог професій типу «Людина – Людина», які включають у себе: прагнення до спілкування; вміння легко вступати в контакт з незнайомими людьми; доброзичливість, чуйність, витримку, вміння стримувати емоції; здатність аналізувати поведінку оточуючих і свою власну, розуміти наміри і настрої інших учасників спілкування; здатність розбиратися у взаєминах людей; знання їхньої психології.

Важливо зазначити, що реформування вищої школи як в Китайській Народній Республіці, так і в Україні зумовлює необхідність удосконалення й підвищення рівня якості мовної освіти майбутніх фахівців. Зокрема, без володіння студентом принаймні однією іноземною мовою в Україні неможливо забезпечити виконання основних положень Болонської декларації. «Адаптація до норм і стандартів європейського освітнього простору, мобільність, професійна конкуренція матимуть місце лише за умови знання випускниками університетів іноземної мови та сформованих навичок комунікативної поведінки у відповідних ситуаціях академічного, професійного та повсякденного спілкування» (Ковальчук, 2003). В Законі України «Про вищу освіту» (Закон України «Про вищу освіту», 2014) також зазначено, що випускники ЗВО України мають володіти англійською мовою як мовою міжнародного академічного спілкування на рівні B2 згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (Загальноєвропейські рекомендації, 2003).

Освітньо-професійна програма (ОПП) китайських університетів спрямована на задоволення високого рівня вимог студентів до мовної підготовки (англійська мова), професійних знань

і спеціалізованих навичок, які необхідні для всебічного розвитку в галузі міжнародної бізнес-економіки. Крім того, програма навчання бізнес-економістів надає студентам знання зарубіжної культури, розуміння фінансових та юридичних операцій за кордоном. З глобальної точки зору ОПП пропонує можливості для навчання, практики спілкування у бізнес-середовищі, в тому числі англійською мовою, управління, певного духу інновацій та підприємництва.

Отже, однією з провідних тенденцій професійної підготовки у закладах вищої освіти КНР є її білінгвальний характер.

Основними умовами професійної підготовки, що висувуються ОПП до випускника спеціальності «Бізнес-економіка» ЗВО у Китайській Народній Республіці, є відкритість для міжкультурної спільної роботи, бажання співпраці в міжкультурних колективах, проведення міжкультурних обмінів та спілкування з питань управління міжнародною бізнес-діяльністю. Саме тому 20 дисциплін, що входять до циклу основних дисциплін ОПП підготовки майбутніх бакалаврів з бізнес-економіки Цзясінського університету (Jiaxing University), викладають з використанням описаного вище білінгвального підходу (китайської та англійської мов) або тільки англійською мовою. Вони включають такі дисципліни як «Мікро- та Макроекономіка», «Міжнародна економіка», «Англійська мова професійного спрямування», «Практика міжнародної торгівлі», «Фінанси», «Міжнародний маркетинг», «Прикладна економетрія», «Міжнародна бізнес кореспонденція та документація», а також післядипломну практику та написання дипломної роботи англійською мовою. Важливим є і той факт, що практичні заняття у ЗВО проводяться з використанням білінгвального або тільки англійського програмного забезпечення (Educational and professional program for Bachelor's Degree, 2018: 882–884).

Отже, викладання дисциплін двома мовами як одна з провідних тенденцій професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки у ЗВО Китайської Народної Республіки сприяє формуванню у бізнес-економістів високого рівня володіння рідною та принаймні однією іноземною мовою.

Ще з початку введення в Китаї політики реформ і відкритості в 1978 році відзначають величезне зростання у сфері інформаційних і комунікаційних технологій країни. Починаючи з розвитку мікроелектроніки і появи ЕОМ у 1980-і роки, Мережі Інтернет в 1990-і, в 2000-х рр. з'являється робототехніка, штучний інтелект, технології «блокчейн» та «біг дата». В останні роки в Китай-

ській Народній Республіці спостерігається зростання цифровізації економіки переважно в таких сферах, як електронна торгівля, фінансові технології, сфера виробництва, освіта (Longmei, Sally, 2019). Елементи цифрової економіки все глибше проникають у повсякденне життя громадян.

Розвиток цифрової економіки в Китайській Народній Республіці неможливий без впровадження сучасних інформаційних технологій (далі – ІТ) в освіту. Поширення Інтернету, модернізація інфраструктури та підвищення технологічності освітнього процесу забезпечують підвищення якості реалізації освітніх програм та освоєння актуальних знань, умінь і нових цифрових навичок, необхідних для сучасного життя в цифровому суспільстві, що сприяють розширенню творчості, розвитку критичного мислення. Цифрові технології дозволяють не тільки забезпечити персоналізацію навчання (вибір траєкторії, різноманітного навчального матеріалу, допомога при труднощах у навчанні), але і підвищити мотивацію учнів, істотно скоротити часові витрати педагогів на адміністративну роботу (моніторинг, звітність, перевірка робіт).

Впровадження сучасних ІТ у вищій школі, розробка нового цифрового освітнього контенту поряд із професійною підготовкою викладача «майбутнього» є одними з основних завдань сучасної освіти на найближчі роки в руслі трансформації соціально-економічного укладу Китайської Народної Республіки і переходу до цифрової економіки. Сучасний педагог повинен вміти не тільки ефективно використовувати наявні ІТ, користуватися різними редакторами і засобами обробки інформації, програмами для створення електронних презентацій, а й освоювати нові технології, приділяти особливе значення самовдосконаленню і розвитку власної цифрової грамотності та необхідних цифрових навичок.

Отже, для професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки в КНР характерна така тенденція, як цифровізація економічної освіти. Загалом, цифровізація освіти в Китайській Народній Республіці передбачає реалізацію комплексу заходів, розроблених з урахуванням глобальних трендів цифровізації (Report: China's digital economy contributes more to GDP, 2018), аналізу стану і перспектив освіти в сучасній школі, а також пріоритетних напрямів державного проекту «Кадри для цифрової економіки» програми «Цифрова економіка Китаю»:

– розробка і впровадження нового цифрового освітнього контенту, цифрових навчально-методичних комплексів (програм, матеріалів,

інструментів оцінки сформованості ключових компетенцій);

– гейміфікація освітнього процесу, розробка та активне впровадження навчальних ігор і цифрових симуляторів (тренажерів, віртуальних лабораторій) на основі сучасних технологій візуалізації і рішень доповненої реальності;

– розвиток дистанційної освіти, розширення спектра масових відкритих онлайн-курсів найкращих педагогів із різних загальноосвітніх предметів і напрямів додаткової освіти;

– розвиток соціальних мереж в освіті, що дозволяють оперативно обмінюватися інформацією, забезпечувати формування нових взаємин користувачів, освоєння навичок цифрового спілкування.

Поступовий розвиток і впровадження представлених концептуальних положень дозволить не тільки підвищити технологічність освітнього процесу, забезпечити формування необхідних професійних компетенцій для цифрової економіки, а й значно підвищити мотивацію студентів, інтерес і залученість до освітнього процесу, що допоможе у досягненні нової якості освіти в умовах цифрової економіки.

Система освіти в Китайській Народній Республіці займає особливо важливе місце. Вона є державною та регулюється Міністерством освіти. До того ж, в країні велика увага приділяється всебічному розвитку людини. За останні 15 років Китай здійснив надзвичайний прорив в розвитку освіти: витратив 3–4% від загальної суми внутрішнього продукту на національну освіту, вирішив зробити обов'язкову дев'ятирічну освіту серед населення безкоштовною.

Теорія людського капіталу обґрунтовує необхідність капіталізації людських знань та їх використання. Для того щоб максимально ефективно застосовувати свій індивідуальний капітал, людині необхідно спочатку сформувати його. Це можливо зробити своїми силами, але більш ефективно формування основних категорій індивідуальної свідомості зі сфери суспільних уявлень відбувається в процесі навчання. Ця обставина і є мотивацією для звернення до освітніх послуг. Прихильники даної теорії стверджують, що людські здібності і знання є невіддільною частиною кожного індивіда, однак позначений капітал не дається людині від народження, а розвивається в процесі життя. Тому для формування, накопичення та використання людського капіталу потрібні інвестиції. Такими інвестиціями можна вважати освіту, накопичення виробничого досвіду, охорону здоров'я, географічну мобільність.

Професійні знання та вміння фахівців актуалізуються в повній мірі лише за умови формування

стійких цінностей та переконань. Саме тому система вищої економічної освіти Китайської Народної Республіки орієнтована на формування високої відповідальності студентів за результати навчання. З майбутніми бізнес-економістами проводять круглі столи, презентації щодо розвитку та конкурентоспроможності вищої освіти, необхідності навчатися протягом життя, поважати працю педагогів, важливості саморозвитку, ініціативності та позитивного ставлення до навчання для поступового реформування та покращення рівня вищої освіти в Китайській Народній Республіці (Wen et al., 2018).

Відповідно, прослідковується тенденція аксіологічної спрямованості підготовки економістів у КНР. У студентів спеціальності «Бізнес-економіка» формують повагу і відповідальність, а також такі професійні цінності як важливість володіння професійною етикою з дотриманням патріотизму, чесності та надійності, тісний зв'язок з національними традиціями та культурою, зокрема орієнтацію на конфуціанський режим мислення з метою відкриття необмеженого простору для формування високої моралі та переосмислення традиційних поглядів для реформування сучасного соціуму (Wu, 2013). До важливих завдань професійної підготовки економістів також належать формування позитивного погляду на життя та підприємництво, активної громадянської позиції, бажання робити внесок в націю і служіння суспільству. Такі цінності визначають зміст, методи і форми підготовки, відображені в освітньо-професійній програмі китайських університетів (Educational and professional program for Bachelor's Degree, 2018: 877–894).

Сучасна освіта повинна переходити в безперервний формат в силу того, що інформація в новому суспільстві стрімко втрачає актуальність, а знання швидко застарівають. Тому в Китаї, як і в Україні, важливо робити акцент на мобільності освіти. Мета освіти в XXI столітті – це не передача знань про минуле, а підготовка людини до майбутнього. На всіх рівнях навчання повинен робитися наголос на розвитку навичок самостійного мислення та оперування випереджаючою інформацією.

Сьогодні, дивлячись на успішну економічну політику Китайської Народної Республіки, важко повірити в те, що до середини XX століття понад 80% населення було неписьменним. За кілька десятиліть владі Китайської Народної Республіки вдалося повністю ліквідувати безграмотність, реалізувати завдання з отримання безкоштовної обов'язкової дев'ятирічної освіти, досягти успіхів в розвитку системи освіти взагалі.

Вступний іспит до ЗВО Китайської Народної Республіки є однією з перших систем відбору майбутніх студентів у світі. «З моменту утворення в 1952 році, система вступного іспиту стала не тільки опорною точкою між інститутами вищої освіти і середніми школами, а й ключовою ланкою між ЗВО і суспільством» (Савинова, 2007: 93-95). Незважаючи на те що іспит до ЗВО як символ китайської системи освіти в цілому є жорстким та справедливим, потрібно визнати, що він має і недоліки – наприклад, наявність квот для абітурієнтів у різних провінціях, що викликає все більше критики. Однак Міністерство освіти Китайської Народної Республіки проводить постійні реформи в сфері вступних іспитів до ЗВО, прагнучи до рівних можливостей для вихідців із різних регіонів країни, збільшення кількості місць для абітурієнтів з менш економічно розвинених або густонаселених провінцій.

Аналіз змін у сфері вищої освіти вказує на те, що завдяки державним програмам по всій країні активно відкриваються технічні та професійні коледжі, а також заклади вищої освіти економічного спрямування. Якщо учні навчаються не в загально-освітніх, а спеціалізованих та експериментальних школах при університетах, вони мають можливість обрати економічні класи та краще підготуватися до вступу на економічні спеціальності.

Також соціалістичний Китай динамічно переймає кращі освітні традиції Заходу. Зокрема, ще 15 років тому про китайські програми MBA не було відомо, а вже сьогодні бізнес-освіта Піднебесної заявила про себе у світі. Безумовними лідерами в сфері бізнес-освіти були та продовжують залишатися американські школи. Конкуренцію їм до недавнього часу становили тільки бізнес-школи Європи, проте згодом в 2006 р. китайська China Europe International Business School (CEIBS) посіла 21 місце в рейтингу кращих бізнес-шкіл світу TOP 100 MBA. Для порівняння, з моменту появи ступеня MBA в США пройшло вже більше 100 років.

Така тенденція китайської вищої освіти взагалі та економічної освіти зокрема виражена в управлінні змінами. Ефективність таких змін спостерігається на прикладі того, що якщо декілька років тому китайські економічні програми ще потребували значного доопрацювання, то зараз їх структура дуже чітка і складена професійно, форма та зміст багато в чому відповідають європейським стандартам якості, а навчання стає все більш практикоорієнтованим. У методиці викладання активніше використовуються такі інноваційні педагогічні технології як кейси, проектне навчання.

Слід зазначити, що китайські економічні програми на тлі їх американських та європейських ана-

логів є досить молодими та не в повній мірі досконалими, але управління економічною освітою КНР має одну виняткову властивість – оперативна робота над помилками та активне впровадження змін. На передній план серед реформ у сфері економічної освіти виходять інноваційність, практикоорієнтованість, швидке впровадження в освіту сучасних інформаційних і педагогічних технологій. Найкращим прикладом є активні зміни під час складної епідеміологічної ситуації в світі – швидкий перехід до дистанційної освіти. З самого початку епідемії з бізнес-економістами було організовано заняття онлайн із використанням сучасних освітніх платформ, ресурсів, форм та методів. Викладачів ЗВО взагалі та економічних спеціальностей зокрема готували до переходу на дистанційну освіту завдяки корпоративному навчанню (семінарам з використанням освітніх платформ, сучасних методів інтервенції зі студентами в режимі онлайн, збагачення форм та методів дистанційного викладання) та системній мотивації до викладання в умовах освітніх змін. Усі ці заходи допомогли адаптуватися до змін та продовжити процес навчання в ЗВО без втрати ефективності.

Наразі керівники закладів вищої освіти Китайської Народної Республіки продовжують здійснювати моніторинг якості дистанційної освіти взагалі та економічної освіти зокрема, а також виокремлювати найкращі онлайн-курси, ресурси, платформи та технології навчання на основі опитувань викладачів та студентів для постійного покращення результативності та ефективності освіти в нових умовах.

Висновки. В результаті проведеного аналізу професійної підготовки економістів в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки на прикладі Цзясінського університету (Jiaxing University) було виокремлено декілька провідних тенденцій: полікультурність підготовки економістів; білінгвальний характер підготовки економістів; цифровізація економічної освіти; аксіологічна спрямованість підготовки економістів; управління змінами в економічній освіті.

Представлені тенденції розвитку освіти, а також активне поширення ІТ у закладах освіти Китайської Народної Республіки дозволяють стверджувати, що досвід професійної підготовки бакалаврів з бізнес-економіки в закладах вищої освіти цієї країни може бути корисним для економічних спеціальностей ЗВО нашої держави. Бачимо перспективу в тому, що впровадження зазначених тенденцій у професійну підготовку економістів в Україні може суттєво покращити якість економічної освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про вищу освіту». Верховна Рада України; Закон 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. Київ : Кондор, 2008. 272 с.
3. Готлиб Р. А. Социальная востребованность знания иностранного языка. *Социологические исследования*. 2009. № 2. С. 122–127.
4. Довгань В. Один пояс, один шлях: китайські інвестиції в інфраструктуру України. 2019. URL: https://cfts.org.ua/blogs/odin_poyas_odin_shlyakh_kitayski_investitsii_v_infrastrukturu_ukrani_449.
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання д. пед. н., проф. С. Ю. Ніколаєва; пер. з англ. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
6. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2003. 298 с. ISBN 966–574–432–1.
7. Савинова Е. Национальные особенности традиционного образования в Китае. *Власть*. 2007. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/natsionalnye-osobennosti-traditsionnogo-obrazovaniya-v-kitae>.
8. Bennett, J. M. (2004). Developing intercultural sensitivity: An integrative approach to global and domestic diversity / J. M. Bennett, M. J. Bennett // *Handbook of intercultural training* / ed. by D. Landis (3rd ed.). (pp. 147–165). CA: Sage.
9. Educational and professional program for Bachelor's Degree (2018). Jiaxing University. 942 p. China, Jiaxing : Jiaxing University Academic Office Publishers.
10. Longmei, Z., & Sally, C. (2019). China's Digital Economy: Opportunities and Risks. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/01/17/%20Chinas-Digital-Economy-Opportunities-and-Risks-46459>.
11. Melnyk O. Perspectives of usage of positive German experience in organization of bachelor program in economics and business education at Ukrainian universities. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*: зб. наук. праць: Вип. 13./ Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України; [Ред. кол.: В. О. Радкевич (голова) та ін.]. Павлоград : ТОВ «ІМА-прес», 2017. С. 139–144.
12. Report: China's digital economy contributes more to GDP (2018). URL: <https://www.chinadailyhk.com/articles/132/187/31/1545558119154.html>.
13. Wu, Z. (2013). Китайський режим історичного мислення та його трансформація в педагогічному дискурсі. В: Попкевіч, Т. С. (ред.) Переосмислення історії освіти: транснаціональні перспективи її питань, методів та знань. Нью-Йорк : Палгравіт. С. 51–74.
14. Xin, W., Yan'na, Y., & Jian, X. (2018). Evaluation and Analysis of Competitiveness of Regional Higher Education in China Based on Individual Advantage Characteristic. *Educational Sciences: Theory & Practice* (Vols. 18 (5)), (pp. 1459–1472). DOI: 10.12738/estp.2018.5.043.

REFERENCES

1. Zakon Ukrayiny «Pro vyshchu osvitu» [The Law of Ukraine “On Higher Education”]. The Verkhovna Rada of Ukraine; Law of 01.07.2014 No 1556-VII. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
2. Artemova, L.V. (2008). *Pedahohika i metodyka vyshchoi shkoly* [Pedagogy and methods of higher education]. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
3. Gotlib, R.A. (2009). Sotsialnaya vostrebovannost znaniya inostrannogo yazyika [Social demand for knowledge of a foreign language]. *Sotsiologicheskie issledovaniya* [Sociological research], (Vols. 2), (pp. 122-127). [in Russian].
4. Dovgan, V. (2019). Odyn poyas, ody shlyakh: kytays'ki investytsiyi v infrastrukturu Ukrayiny [One belt, one path: Chinese investment in Ukraine's infrastructure]. URL: https://cfts.org.ua/blogs/odin_poyas_odin_shlyakh_kitayski_investitsii_v_infrastrukturu_ukrani_449 [in Ukrainian].
5. Zahal'noyevropeys'ki rekomendatsiyi z movnoyi osvity: vyvchennya, vykladannya, otsynuyvannya [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment] (2003). S. Yu. Nikolaeva (Ed.). Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
6. Kovalchuk, G.O. (2003). *Aktyvizatsiya navchannya v ekonomichniy osviti* [Activation of education in economic education]. Kyiv: KNEU. ISBN 966–574–432–1 [in Ukrainian].
7. Savinova, E. (2007). *Natsional'nyye osobennosti traditsionnogo obrazovaniya v Kitaye* [National features of traditional education in China]. (Vols. 4), (pp. 93-95). Kyiv: Vlast. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/natsionalnye-osobennosti-traditsionnogo-obrazovaniya-v-kitae> [in Ukrainian].
8. Bennett, J. M. (2004). Developing intercultural sensitivity: An integrative approach to global and domestic diversity / J. M. Bennett // *Handbook of intercultural training* / D. Landis (3rd Ed.). (pp. 147-165). CA: Sage. [in English].
9. Educational and professional program for Bachelor's Degree (2018). Jiaxing University. China, Jiaxing: Jiaxing University Academic Office Publishers. [in English].
10. Longmei, Z., & Sally, C. (2019). China's Digital Economy: Opportunities and Risks. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/01/17/%20Chinas-Digital-Economy-Opportunities-and-Risks-46459> [in English].
11. Melnyk, O. (2017). Perspectives of usage of positive German experience in organization of bachelor program in economics and business education at Ukrainian universities. *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika – Scientific Bulletin of the Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Professional Pedagogy* (Vols. 13), (pp. 139-144). [in English].
12. Report: China's digital economy contributes more to GDP (2018). Retrieved from <https://www.chinadailyhk.com/articles/132/187/31/1545558119154.html> [in English].
13. Wu, Z. (2013). Chinese Mode of Historical Thinking and Its Transformation in Pedagogical Discourse. T.S. Popkewitz (Ed.) *Rethinking the History of Education*. Palgrave Macmillan, New York. (pp. 51-74). [in English].
14. Xin, W., Yan'na, Y., & Jian, X. (2018). Evaluation and Analysis of Competitiveness of Regional Higher Education in China Based on Individual Advantage Characteristic. *Educational Sciences: Theory & Practice* (Vols. 18(5)), (pp. 1459-1472). [in English].